

РОЛЬ ГУРТКІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПОДОЛАННІ ОСВІТНІХ ВТРАТ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вікторія ЧЕРНЯК

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
історико-філологічного факультету,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:

Діана КОЧМАР

*кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри іноземних
мов
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне*

Освітні втрати сьогодні становлять одну з найбільш гострих проблем національної системи освіти. Під освітніми втратами розуміють будь-які прогалини в результатах навчання здобувачів освіти порівняно з очікуваними результатами, зазначеними в навчальних програмах та освітніх стандартах [2, с. 174–175]. Вимушена міграція, евакуація учнів і педагогів, тривалі перерви у навчанні через повітряні тривоги та руйнування шкільної інфраструктури призвели до значних прогалин у формуванні ключових компетентностей учнів. Особливо гострою стала проблема розвитку іншомовної комунікативної компетентності, де втрати проявляються у фрагментарності знань, зниженні навчальної мотивації та нерівномірності можливостей для міжкультурної комунікації. У цих складних обставинах позашкільна освіта набуває статусу важливого ресурсу для компенсації та перебудови освітнього процесу.

Гуртки англійської мови є ефективним інструментом розширення мовленнєвого досвіду учнів та глибокого розвитку їхніх комунікативних навичок. На відміну від традиційних занять, діяльність у гуртках забезпечує поєднання змісту шкільної та позашкільної освіти, створює цілісне освітнє середовище, у якому учні мають можливість активно застосовувати свої знання на практиці. Реальні або змодельовані комунікативні ситуації, творчі проекти, ігри, дебати, театралізовані виступи, участь у конкурсах та волонтерських ініціативах дозволяють здобувачам освіти перейти від репродуктивного

володіння мовою до продуктивного та креативного застосування набутих навичок [1, с. 47].

Позашкільні освітні практики охоплюють широкий спектр форм організації діяльності поза межами шкільного розкладу. До них належать мовні клуби, дискусійні групи, проектні ініціативи, волонтерські програми з міжнародною участю, екскурсії та культурні обміни, онлайн-спільноти для спілкування з носіями мови, участь у конкурсах та олімпіадах. Ці форми дозволяють здобувачам освіти застосовувати іноземну мову в автентичних контекстах, де акцент робиться не на формальному оцінюванні граматики, а на досягненні комунікативної мети. Така організація діяльності сприяє розвитку всіх компонентів комунікативної компетентності та позитивно впливає на подолання освітніх втрат.

Розвиток мотивації через позашкільні центри є важливим аспектом подолання освітніх втрат. Коли здобувачі освіти беруть участь у реальних заходах, таких як міжнародні вебінари, підготовка матеріалів для спільних проєктів або волонтерські ініціативи, вони відчують практичну цінність набутих знань. Це сприяє формуванню внутрішньої мотивації, яка є ключовим чинником тривалого збереження компетентностей та переборення небажання до навчання, викликаного освітніми втратами. Крім того, позашкільні практики дозволяють індивідуалізувати освітній процес, враховуючи інтереси, рівень володіння мовою та особисті потреби кожного учасника.

Позашкільна діяльність сприяє розвитку ключових компетентностей, насамперед комунікативної, а також соціальної, культурної й громадянської, формуючи в учнів уміння співпрацювати, висловлювати власну думку, аргументувати позицію та толерантно ставитися до інших культур [1, с. 47]. Особливо важливо, що такі компетентності розвиваються в атмосфері прийняття та підтримки.

Отже, гуртки позашкільної освіти є додатковим ресурсом для подолання освітніх втрат та розвитку іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтеграція змісту позашкільної освіти та позаурочної діяльності в умовах повоєнного відновлення країни: методичний посібник / А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, В. В. Мачуський; за ред. О. В. Литовченко. Київ: Генеза, 2025. 132 с.
2. Мороз П. В. Освітні втрати в Україні: аналіз викликів та шляхи їх компенсації. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2023: горизонти інновацій* : зб. матеріалів VII Міжнародної наукової конференції (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Тернопіль : Крок, 2023. С. 174–177. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736452/> (дата звернення: 09.05.2026).